

Kunta- ja alueosasto

VN/35660/2023

VN/35020/2023

24.4.2024

Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Jakelussa mainitut kunnat

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän jäsenkuntien oikaisuvaatimukset vuoden 2024 kunnan peruspalvelujen valtionosuuspäätöksistä

Jakelussa mainitut Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän 11 jäsenkuntaa ovat kukin tehneet oikaisuvaatimuksen valtiovarainministeriön 21.12.2023 tekemästä kunnan vuoden 2024 peruspalvelujen valtionosuuspäätöksestä (VN/35660/2023).

Kuntien vaatimukset

Edellä mainitut kunnat vaativat, että valtionosuuslaskelmissa ei tule ottaa huomioon valtiovarainministeriön päätöksessä kuntien siirtyviin kustannuksiin oikaistua kunnan osuutta Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän (jäljempänä *kuntayhtymä*) alijäämän kattamisvelvollisuudesta. Alijäämä aiheutuu Päijät-Hämeen hyvinvointialueen (jäljempänä *hyvinvointialue*) kuntayhtymän vuoden 2022 tilinpäätökseen tekemästä tilinpäätösvarauksesta, joka liittyy mahdolliseen palkkaharmonisointiratkaisuun. Kunnat katsovat, että varauksen tekemiselle ei ole ollut perusteita eikä siten kunnilla ole velvollisuutta varauksesta aiheutuvan alijäämän kattamiseen. Tarkemmat perusteet löytyvät kuntien oikaisuvaatimuksista.

Hollolan kunnan oikaisuvaatimuksessa tuodaan lisäksi esille, että kuntayhtymän palkkaharmonisointia koskeva varaus tilinpäätöksessä on viimeisten tietojen mukaan ollut tulevaan mahdolliseen hyvinvointialueen sopimuksen vuodelle 2022 laskettuun korvauskustannukseen verrattuna lähes kolminkertainen. Myös Padasjoen kunnan oikaisuvaatimuksen mukaan saavutettu sovitteluratkaisu osoittaa vuoden 2022 kustannusvarauksen olleen ylimitoitettu.

Hollolan kunnan mukaan palkkaharmonisointikustannus on lisäksi huomioitu liian suurena yhdelle vuodelle, kun se olisi pitänyt jaksottaa vuosille 2020-2022. Hollolan kunta vaatii tällä perusteella toissijaisesti, että kuntayhtymän tilinpäätökseen perustunut palkkaharmonisointivaraus ja siitä kunnalle koitua valtionosuusvähennys korjataan vastaamaan lain edellyttämää kohdennusta, eli takautuvaa harmonisointikustannusta vuosilta 2020-2022, eikä sitä kohdenneta kokonaisuutena vuoteen 2022.

Lisäksi Hollolan kunta vaatii, että kuntayhtymän taseessa oleva aikaisempien vuosien ylijäämä, joka vuoden 2022 tilinpäätöksessä oli 1,9 milj. euroa ja

yhtymäkonsernilla 3,5 milj. euroa, otetaan huomioon kustannuksia vähentävänä tekijänä.

Heinolan kaupunki ja Sysmän kunta vetoavat oikaisuvaatimuksissaan lisäksi siihen, että kuntayhtymän alijäämän kattaminen on otettu valtiovarainministeriön päätöksessä tehdyssä oikaisussa jäsenkuntien kesken virheellisesti huomioon. Mainitut kunnat ovat olleet kuntayhtymässä osallisena vain sairaanhoitopiirille säädettyjen erikoissairaanhoidon tehtävien osalta, mutta eivät sosiaali- ja perusterveydenhuollon osalta. Oikaisuvaatimusten mukaan palkkaharmonisaatio on aiheutunut nimenomaan perusterveydenhuollon henkilöstön siirtymisestä kuntayhtymään.

Alustavaa arviointia saadun selvityksen ja sovellettavan lainsäädännön perusteella

Kuntayhtymän pakollisen varauksen huomioon ottaminen ja varauksen määrä

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän vuoden 2022 tilinpäätökseen on kirjattu pakollinen varaus, 20 miljoonaa euroa, vuoden 2022 palkkaharmonisaation kustannuksia varten sekä vastaava saaminen jäsenkunnilta pakollisesta varauksesta syntyneen alijäämän kattamiseksi. Jäsenkunnat eivät ole kirjanneet saamista vastaavaa velkaa eivätkä kulua tilinpäätökseen 2022. Hyvinvointialueen aluevaltuusto hyväksyi kuntayhtymän tilinpäätöksen, joka pakollisen varauksen takia muodostui alijäämäiseksi.

Tieto pakollisen varauksen jakautumisesta jäsenkuntien kesken on saatu hyvinvointialueelta 21.6.2023 vastauksena valtiovarainministeriön toteuttamaan kyselyyn (Kuntayhtymien ja muiden yhteistoimintaorganisaatioiden takautuvat palkkaharmonisaatiokustannukset sekä muut sote-uudistuksen rahoituksen siirtolaskelmaa vääristävät erät 2021–2022).

Valtiovarainministeriön 10.10.2023 julkaisemassa kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden kustannusten siirtolaskelmassa kuntayhtymän jäsenkuntien vuoden 2022 sote-nettokustannuksia on oikaistu lisäämällä osuudet vuoden 2022 alijäämästä perustuen kuntayhtymän vuoden 2022 tilinpäätökseen.

Hyvinvointialueelta 27.3.2024 saadun lisäselvityksen mukaan pakollisesta varauksesta kirjattu alijäämä on jaettu jäsenkuntien kesken perussopimuksen mukaisesti niin, että kustannus kohdistuu kullekin jäsenkunnalle sen tilinpäätösvoiton sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukäytön suhteessa.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1393/2022, 7 §) annetaan tarkempia säännöksiä siitä, miten kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 57 §:n 3 momentissa tarkoitettujen kunnan valtionosuuden perusteena olevia tilinpäätöstietoja tulee oikaista siirtolaskelmassa. Asetuksen sääntelyn tarkoituksena on varmistaa rahoituksen siirron toteutuminen laissa tarkoitettulla tavalla siten, että kunnista hyvinvointialueille siirtyvät kustannukset vastaavat siirtolaskelman perusteella yhden

vuoden sote- ja pela-palveluiden järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Myös yksittäisten kuntien valtionosuuksiin merkittävästi vaikuttavat sote-uudistuksen tasauselementit lasketaan vuodesta 2024 lukien oikaistujen siirtolaskelman tietojen perusteella.

Asetuksessa säädetään tyhjentävästi niistä tilinpäätöstiedoista, jotka voidaan siirtolaskelmassa ottaa huomioon kuntien tilinpäätöstiedoista poiketen. Asetuksen 7 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan oikaistaan kuntayhtymien vuoden 2021 ja 2022 alijäämää koskevat kirjaukset kuntien tilinpäätöstiedoista siltä osin, kun kunnat eivät ole kirjanneet sitä sosiaali- ja terveydenhuollon kuluiksi. Tietojen oikaisu on tehty Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän jäsenkuntien kustannusten osalta tämän kohdan perusteella kuntayhtymän vuoden 2022 tilinpäätöseen kirjatun palkkaharmonisaatiokustannuksia koskevan varauksen perusteella.

Asetuksen perustelumuistion (kesällä 2023 muutettu asetus 885/2023) mukaan rahoituksen siirtolaskelman tarkoituksena on, että kunnista hyvinvointialueille siirtyvät kustannukset vastaavat laskelman perusteella yhden vuoden palveluiden järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Asetuksen mukaisilla oikaisuilta on erityisesti tavoiteltu tilinpäätöserien ottamista huomioon kuntien Valtiokonttorille raportoimista tilinpäätöstiedoista poiketen silloin, kun ne merkittävästi vääristäisivät laskelmia.

Oikaisuvaatimuksen kohteena oleva valtiovarainministeriön päätös on tehty syksyn 2023 tietojen mukaan ottamalla huomioon kuntayhtymän vuoden 2022 tilinpäätökseen kirjatusta pakollisesta varauksesta johtuva alijäämä. Lähtökohteisesti tiedoissa tapahtuvia muutoksia laskelman tekohetken jälkeen ei oteta enää huomioon. Oikaisuvaatimuksista saadun tiedon perusteella näyttäisi siltä, että tehty oikaisu ei enää vastaisi asetuksen tarkoitusta, koska todellisuudessa oikaistava määrä on osoittautunut huomattavasti tehtyä varausta pienemmäksi.

Mahdolliset takautuvat palkkaharmonisaatiokustannukset

Hollolan kunta vetoaa siihen, että kuntayhtymän varaukseen vuodelle 2022 sisältyisi osin takautuvia, vuosille 2020 ja 2021 kuuluvia palkkaharmonisaation kustannuksia.

Edellä mainitun asetuksen 7 §:n 1 momentin mukaan tarkistettaessa kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 57 §:n 3 momentissa tarkoitettuja laskelmia vuonna 2023, laskelmissa otetaan huomioon kunnan vuosille 2021 ja 2022 kuluiksi kirjaamat takautuvat palkkaharmonisaatiokustannukset siten, että siirtyvä palkkakustannus vastaa yhden vuoden suoriteperusteisia palkkakustannuksia.

Mikäli varaukseen on todellisuudessa sisältynyt väitetyjä takautuvia palkkaharmonisaation kustannuksia, tulisivat nämä oikaistuksi edellä mainitun asetuksen kohdan perusteella.

Kuntayhtymän ylijäämän huomioon ottaminen

Hollolan kunta on lisäksi vaatinut, että kuntayhtymän taseen kertynyt ylijäämä otetaan huomioon kustannuksia vähentävänä tekijänä.

Asetuksen 7 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisesti laskelmissa voidaan kunnan Valtiokonttorille ilmoittamista tilinpäätöstiedoista poiketen ottaa huomioon kunnan kirjaamat sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen kuntayhtymien takautuvat alijäämät sekä takautuvat ylijäämät siten, että huomioon otettava osuus vastaa yhden vuoden kustannuksia. Asetuksen perustelumuioston mukaan takautuvina erinä pidetään ennen vuotta 2021 aiheutuneita ali- tai ylijäämiä.

Ennen vuotta 2021 kertyneen ylijäämän osuutta ei siten voida ottaa huomioon laskelmavuosille, vaan laskelmavuosien tuottona tai kuluna voidaan huomioida ainoastaan vuosien 2021 ja 2022 suoriteperusteinen ali- tai ylijäämä.

Lisäksi edellä mainitun asetuksen 7 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen kuntayhtymien ylijäämän palautus sekä alijäämän kattaminen vuosilta 2021 ja 2022 voidaan kuntien Valtiokonttorille raportoimista tilinpäätöstiedoista poiketen ottaa huomioon jäsenkuntien tuottona, kuluna tai kulujen oikaisuna siten, että palautus jaetaan kuntien kesken perussopimuksessa sovitulla tavalla ja että palautuksesta huomioon otettavalla määrällä kustannukset vastaavat yhden vuoden palvelujen järjestämisen kustannuksia.

Asetuksen nojalla on oikaistu perussopimuksen mukaisesti jaettuna vuosien 2021 ja 2022 suoriteperusteiset ali- ja ylijäämät siten, että kustannukset vastaavat yhden vuoden kustannuksia.

Hyvinvointialueen ja kuntien kuuleminen asiassa

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 47 §:n ja hyvinvointialueen rahoituksesta annetun lain (617/2021) 26 a §:n mukaan valtiovarainministeriö voi itse tai hakemuksen perusteella korjata kunnan tai hyvinvointialueen mainitussa laissa tarkoitetuissa päätöksissä ja päätösten perusteena olevissa tiedoissa olevan laskuvirheen. Korjaaminen ei edellytä hallintolain (434/2003) 50 ja 51 §:ssä säädettyjen virheen korjaamista koskevien edellytysten täyttymistä, mutta menettelyyn sovelletaan soveltuvin osin, mitä hallintolain 8 luvussa säädetään. Siten asianosaiselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen virheen korjaamista, jollei se ole tarpeetonta.

Valtiovarainministeriö varaa Teille mahdollisuuden esittää huomionne edellä mainittuihin vaatimuksiin ja niiden perusteisiin. Valtiovarainministeriö pyytää tarkempaa selvitystä erityisesti

1) perusteista, joilla kuntayhtymä on kirjannut 20 miljoonan euron pakollisen varauksen

- 2) kuntayhtymän varauksen perusteena olevien kustannusten todellisesta määrästä tämänhetkisen tiedon tai arvion mukaan (liitteeksi mahdollinen sovitteluratkaisu tai muu selvitys).
- 3) syistä, jotka ovat johtaneet mahdolliseen palkkaharmonisaatiosta tehdyn varauksen ja toteuman erotukseen
- 4) siitä, minä vuonna tehtyä työtä palkkaharmonisaatiokustannus koskee (suoriteperuste) ja voidaanko uuden tiedon valossa todeta korvauksen jaksottuvan suoriteperusteella useammalle vuodelle
- 5) varauksen kuntakohtaisesta jakautumisesta perussopimuksen mukaisesti erityisesti huomioiden ne kunnat, jotka ovat järjestäneet sosiaali- ja perusterveydenhuollon itse.

Saadun lisäselvityksen perusteella valtiovarainministeriö arvioi, onko olemassa tosiasiallisia perusteita ja oikeudellisia edellytyksiä kuntien vuoden 2024 valtionosuuspäätösten ja/tai hyvinvointialueen rahoituspäätöksen muuttamiseen siten, että niiden perusteena olevia siirtolaskelman tietoja oikaistaisiin edellä mainitun lainsäädännön nojalla ja sen tarkoitusta vastaavalla tavalla.

Pyydämme Teitä toimittamaan mahdollisen lausuntonne asiasta tai ilmoituksen siitä, että Teillä ei ole lausuttavaa osoitteella kirjaamo.vm@gov.fi sekä roosa.valkama@gov.fi viimeistään **3.5.2024**. Vastaamatta jättäminen ei estä asian ratkaisemista.

Lisätietoja saatte tarvittaessa finanssiasiantuntija Roosa Valkamalta (puh. 02955 30560, roosa.valkama@gov.fi).

Finanssineuvos, yksikön päällikkö

Kati Jussila

Finanssiasiantuntija

Roosa Valkama

Liitteet

Kuntien oikaisuvaatimukset

Jakelu

Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Asikkalan kunta
Hartolan kunta

Heinolan kaupunki
Hollolan kunta
Iitin kunta
Kärkölän kunta
Lahden kaupunki
Myrskylän kunta
Orimattilan kaupunki
Padasjoen kunta
Sysmän kunta

VN/35660/2023-VM-50

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: